

Ansvarig
Rektor för förskolan

Upprättad den
2023-02-14

Upprättad av
Jämställdhetsgruppen

Reviderad den
2024-02-09

Jämställdhetsplan för Granviks förskola 23/24

Syfte med jämställdhetsplanen

Arbetet med jämställdhet regleras i förskolans styrdokument, skollag (2010:800) och Läroplan för förskolan, Lpfö 18. På Granviks förskola vill vi ge barnen möjligheter i stället för begränsningar och skapa en likvärdig förskola där alla barn ges samma förutsättningar. Jämställdhetsplanen är ett sätt att medvetet och aktivt arbeta med likabehandling och jämställdhetsfrågor.

Vad jämställdhet är

Jämställdhet innebär att alla ges samma förutsättningar oavsett könstillhörighet. Det är en del av de mänskliga rättigheterna och grundläggande demokratiska värderingarna. Det betyder att alla ska få samma möjlighet att forma sina egna liv och samhället utan normer som styr och påverkar. Vi lever i ett samhälle med starka normer för hur kvinnor, män, flickor och pojkar förväntas vara, vilket begränsar individer. Förskolans roll är att vara normkritisk och utmana traditionella könsroller.

Hur Granviks förskola arbetar med jämställdhet

I den dagliga verksamheten är det viktigt att vara uppmärksam på följande:

Vårt språkbruk

För att undvika att värdera barnens yttre uppmärksammar vi inte deras utseende eller klädsel. Det är en klassisk genusfälla då det ofta är flickor som får beröm för sitt utseende. Om barnen kommer och vill visa vad de har på sig bemöter vi dem i stället med att säga att vi är glada att se dem eller frågar om kläderna är bekväma. Vi kallar inte på barnen med "Kom nu killar", "Kom nu tjejer" eller något annat som gör att vi befäster deras könstillhörighet. Oftast har vi inte renodlade pojk/flickgrupper och vi vet inte hur det uppfattas av barnen om vi skulle kalla på dem genom att säga "Kom nu killar... och Elsa". Vi riskerar då att befästa traditionella könsroller som att pojkar och flickor ska leka var för sig.

Taltid

Vi säkerställer att alla barn får utrymme för samtalstid eller annan uppmärksamhet. Vi ska inte hamna i fällan där ett fåtal barn dominerar samtalsutrymmet. Exempelvis kan varje pedagog vid lunchen se till att alla barn blir sedda och hörda.

Ordval och representation

Vi undviker könsladdade ord som exempelvis "gubbar", ett bättre ord är "figurer". Vi säkerställer att både pojkar och flickor, han/hon/hen representeras när vi sjunger, läser sagor, visar bilder eller på andra sätt representerar människor och djur. Vi använder vårt uppmärkta barnboksbibliotek för att säkerställa att det inte är en pojke i huvudrollen varje gång eller så byter vi namn på karaktärerna så att de får ett annat kön. Vi ser också till att olika familjekonstellationer får utrymme i både läsning och annan representation. Där till ser vi över pussel, målarbilder och barnens böcker så att inte något kön blir överrepresenterat.

Förväntningar

Forskning visar att vuxna i förskolan har olika förväntningar på pojkar och flickor, där flickor tidigare förväntas klara saker själva. Det är viktigt att vi rannsakar oss själva och hjälps åt i arbetslaget för att inte trilla i genusfällan och kräva mer av flickor än pojkar eller ställa öppna frågor till flickor medan pojkar får ja- och nej-frågor.

Material

Många leksaker för barn är kodade. De är rosa, blå eller har ett innehåll som riktas åt det ena eller andra könet. Här kommer några exempel på hur vi strävar efter att upprätta en jämställd lekmiljö:

- Vi blandar leksakerna. Bygg och konstruktion kan med fördel stå tillsammans med figurer.
- Vi har materialet tillgängligt så barnen själva kan välja vad de vill leka med.
- Vi introducerar materialet för alla barn så att de förstår att materialet är till för alla.
- Vi uppmuntrar barnen att prova olika material och leksaker.
- Vi erbjuder olika sorters utklädningskläder och uppmuntrar alla att prova allt.
- När vi köper in nytt material ska vi alltid ha jämställdhetsglasögonen på. Om vi funderar över att köpa figurer där majoriteten är män och kvinnorna i minoritet så ska vi välja något annat.
- Vi använder återbruksmaterial eller icke kodat material.
- Vi har lekgrupper där pedagogerna bestämmer lek och leker tillsammans med barnen så att alla får prova på material och leksaker de inte brukar använda.

Undervisning

Genom att tänka aktivt på jämställdhet när undervisningen planeras minskar risken att vi missar jämställdhetsperspektivet och i stället cementerar stereotypa könsroller. I vår planerings- och dokumentationsmall som fylls i både vid planering av nya aktiviteter samt vid utvärdering på halvårs- och helårsbasis finns därför rubriken "Metoder/utförande – Så här gör vi utifrån ett genusperspektiv och ett normkritiskt tänkande" med.

Vad våra styrdokument säger om jämställdhet

Skollagen 1 kap – Inledande bestämmelser

Utformningen av utbildningen

5 § "Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet."

Läroplan för förskolan, Lpfö 18

Förskolans värdegrund och uppdrag

Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktning för människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, samt solidaritet mellan människor. Inget barn ska i förskolan bli utsatt för diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, hos barnet eller hos någon som barnet har anknytning till, eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas (s. 5).

Förskolan har ett ansvar för att motverka könsmonster som begränsar barnens utveckling, val och lärande. Hur förskolan organiserar utbildningen, hur barnen blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på barnen bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Förskolan ska därför organisera utbildning så att barnen möts, leker och lär tillsammans, samt prövar och utvecklar sina förmågor och intressen med samma möjligheter och på lika villkor, oberoende av könstillhörighet (s. 7).

Miljön i förskolan ska erbjuda alla barn varierade aktiviteter i olika sammanhang. Många valmöjligheter ger ökade förutsättningar för barnen att bredda sina lekmönster och val av aktiviteter. Det är viktigt att alla som arbetar i förskolan bidrar till att barnen oavsett könstillhörighet ges förutsättningar för utvidgade upplevelser och uppfattningar om sina

möjligheter. Förskolans miljö ska inspirera och utmana barnen att bredda sina förmågor och intresse utan att begränsas av könsstereotypa uppfattningar (s. 8).

Mål och riktlinjer

Förskollärare ska ansvara för att aktivt inkludera ett jämställdhetsperspektiv så att alla barn får likvärdiga möjligheter till utvidgade perspektiv och val oavsett könstillhörighet och utveckla normer och förhållningssätt för arbetet och samvaron i barngruppen (s. 12).

Arbetslaget ska medvetet och aktivt arbeta med jämställdhet (s. 13).

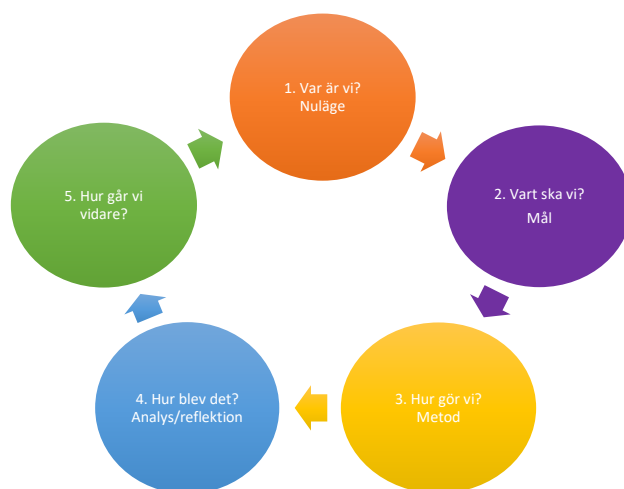
Barns delaktighet och inflytande

Arbetslaget ska säkerställa att alla barn får lika stort inflytande över och utrymme i utbildningen oavsett könstillhörighet och förbereda barnen för delaktighet och ansvar och för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle (s. 16).

Rektorns ansvar

Rektorn ansvarar för att inkludera arbetet med jämställdhet i det systematiska kvalitetsarbetet. (s. 19).

Utvärdering och reflektion utifrån föregående jämställdhetsplan

Analys/reflektion – Hur blev det?

Arbetet med att implementera jämställdhetsarbetet på avdelningarna och få in det i vårt systematiska kvalitetsarbete går stadigt framåt. Under 2021 uppmärksammade jämställdhetsgruppen att jämställdhet inte fanns med som en punkt i våra planerings- och utvärderingsmallar. Jämställdhetsmål introducerades inför läsåret 21/22 som var

tänkta att utvärderas precis som övriga verksamhetsmål vid varje terminsslut. En ny utvärderingsmall togs fram, men implementeringen av mallen fungerade inte tillfredställande och flera avdelningar förstod inte att jämställdhetsarbetet skulle utvärderas vid terminsslut hösten 2021. En separat utvärdering av jämställdhetsmålen fick därför göras separat i efterhand, vilket medförde att terminsutvärderingarna på avdelningarna inte blev fullständiga. När vi lyfte jämställdhetsarbetet i arbetslaget kunde många pedagoger berätta muntligt hur de hade arbetat och när vi diskuterade hur arbetat bör utvärderas upplevde vi stor förståelse hos pedagogerna. Under våra pedagogiska diskussioner noterade vi att tankearbetet börjat fungera och att en jämställdhetsanalys oftare finns med i det vardagliga arbetet nu än tidigare. I diskussionerna framkom också förslag på hur vi kan arbeta och hur jämställdhetsarbetet blir systematiskt och ständigt aktuellt.

Vår SKA-grupp fick i uppdrag att se över utvärderingsmallen inför utvärderingen våren 2022, men av någon oklar anledning hade jämställdhetsmålen av misstag plockats bort och jämställdhetsarbetet blev ännu en gång ofullständigt utvärderat och fick göras separat.

I samband med rektorsbyte sommaren 2022 introducerades en väletablerad men för oss ny planerings- och dokumentationsmall. Denna mall används inte enbart av avdelningarna för utvärdering vid terminsslut, utan av varje enskild pedagog för planering, dokumentation, reflektion och analys av undervisningen löpande under hela året. I denna mall finns genusperspektiv och normkritiskt tänkande med som en rubrik när pedagogerna planerar metod och utförande av undervisningen. Pedagogerna måste nu aktivt planera och fundera kring jämställdhet och hur undervisningen kan och bör anpassas och förändras vilket gör jämställdhetsarbetet mer levande. Vid höstterminens slut görs en djupgående halvårsanalys där all undervisningen inklusive jämställdhetsarbetet analyseras och vid vårterminens slut görs en helårsanalys.

Ett av målen i vår föregående jämställdhetsplan var att analysera vårt barnboksbibliotek och böckernas innehåll. Detta har gjorts och böckerna har färgkodats/kategoriserats för att det ska vara lättare för pedagogerna att upptäcka mönster, exempelvis om vi läst böcker med flickor i huvudrollen tre dagar i rad så är det dags att välja en annan sorts bok. Det ska vara lättare att reagera på stereotypa könsmönster och på detta sätt väcka genustänket hos pedagogerna varje gång de läser en bok för barnen. Det finns ett separat dokument med sammanställning och reflektion kring arbetet med att färgkoda böckerna i biblioteket.

Hur går vi vidare?

Då det gått en tid sedan senaste jämställdhetsföreläsningen tyckte vi att det var dags att uppdatera oss på ämnet. Under slutet av 2023 fick pedagogerna därför en förnyad jämställdhetsföreläsning av jämställdhetsgruppen med aktuella frågor, konkreta tips, flera givande diskussioner samt gruppdiskussioner efteråt.

Nulägesbeskrivning – Var är vi?

Vi upplever nu en större acceptans och förståelse för varför jämställdhetsarbetet ska göras. Jämställdhet utgör en särskilt betydelsefull del i läroplanen för förskolan och pedagogerna håller med om att det är viktigt och uttrycker att de vill lära sig mer. Efter jämställdhetsföreläsningen i höstas har vi fortsatt att prata om hur vi kan tänka och skriva i vår mall för pedagogisk planering och dokumentation när vi planerar undervisningen. Pedagogerna har också fått möjlighet att träna sig i att leta genusfällor i vårt konkreta undervisningsmaterial. Vi känner oss mer medvetna om vårt eget språk, hur vi ska bemöta barn och vuxna i vår omgivning, hur lek- och lärmiljöerna kan och bör utformas för att bjuda in alla barn till lek, hur vi fördelar ordet i barngruppen och hur vi läser och sjunger tillsammans med barnen.

Barnboksbiblioteket på förskolan är nu mera färgkodat med grönt = majoritet kvinnliga karaktärer i boken, vitt = majoritet manliga karaktärer och gult = ej enbart vithetsnorm. Vi har köpt in många nya böcker för stadsbidraget för Bättre språkutveckling och dessa böcker har varit genomtänkta ur både likabehandlings- och jämställdhetsperspektiv.

Mål – Vart ska vi?

Vi ska fortsätta att utbilda pedagogerna på Granviks förskola gällande vårt pedagogiska uppdrag och öka medvetenheten kring jämställdhetsfrågor, normkretivitet och genusfällor. Jämställdhetsarbetet ska vara systematiskt och ständigt pågående.

Metod – Hur gör vi?

Utbildning av pedagogerna är det centrala i vårt jämställdhetsarbete. Om inte pedagogerna känner till varför vi ska arbeta med jämställdhet eller hur vi ska göra det så kommer det inte bli någon bestående förändring.

- Jämställdhetsgruppen ska ta fram kapitel eller textavsnitt från olika böcker och låta alla pedagoger läsa detta.
- Jämställdhetsgruppen ska maila ut artiklar för att inspirera och utbilda pedagogerna.
- Jämställdhetsgruppen ska sammanställa en lathund med tips och råd på hur jämställdhetsarbetet kan genomföras praktiskt.
- Jämställdhetsgruppen finns alltid tillgänglig för frågor och funderingar.

Alla pedagogiska nyinköp ska föregås av reflektion utifrån ett likabehandlings- och jämställdhetsperspektiv.

- Jämställdhetsgruppen ska informera alla pedagoger om att det fortfarande är ett krav på att ha ett likabehandlings- och jämställdhetsperspektiv vid nyinköp.
- Alla pedagoger ska ge varandra tips på hur vi kan skapa jämställda lärmiljöer i förskolan.
- Alla avdelningar ska årligen utvärdera sina lek- och lärmiljöer och sina inköp ur ett jämställdhetsperspektiv och delge detta till jämställdhetsgruppen.

Jämställdhetsgruppen Granviks förskola

Höllviken, februari 2024